СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 19. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 24-го січня 1948. No. 19. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, January 24, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ҐРІН ПРЕДЯВЛЯЄ ДОДАТКОВУ ГОДИНУ ПРАЦІ ЯК ЗАСІБ ПРОТИ ІНФЛЯЦІЇ

Вашингтон, 22 січня. — —Предсідник Американської Федерації Праці, Вилйем Ґрін, вийшов з предявленням, щоб завести додаткову одну годину праці кожного дня понад звичайні години і так запобігти домаганню підвишки платень, яке довело б до дальшої інфляції. Платня за додаткову годину була б оперта на теперішніх засадах, значить півтори звичайної платні за годину. Це, на його думку, виключило б підвишку цін продуктів. Оцю пропозицію поставив Ґрін на переслуханні сенатської банкової комісії. Впарі з цим предявленням Ґрін зажадав підвишки податків від надвишки чистих зисків у підприємствах, знижки податків для людей з меншими заробітками, ограниченої контролі цін, пайкування життєвих продуктів, яких є обмаль, приділу деяких сирівців для продуцентів та контролі чиншів.

Майже в тім самім часі С. Е. Вилсон, предсідник Дженерал Моторс Корпорейшен, вийшов з пропозицією, щоб завести довший тиждень праці для стримання інфляції. Підчас пресової конференції президент Труман скритикував цей плян, як такий, що належить до кінця минулого століття.

ВЛАДА ЗАБОРОНЯЄ ПІДВИШКУ ПЛАТНІ ДЛЯ СТРАЙКОЛОМІВ.

Ню Йорк. — Стейтова Рада Робітничих Відносин видала рішення, що підприємець не має права спонувати до праці робітників обіцянкою вищої платні під час страйку. Це рішення відноситься до департаментової крамниці Мейсі в Ню Йорку, якої управителі обіцяли шоферам в 1946 р. потрійну платню, коли вони перейдуть лінію пікетчиків і стануть до праці. Більшість членів Ради стали на становищі, що такий спосіб притягання робітників є однозначний з примусом, а це противиться законові Вагнера. Управа крамниці Мейсі заявила, що піде з цею справою до Верховного Суду Злучених Держав.

УРЯД КІО ПРОТИ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

Вашингтон. — Екзекутивна рада Конгресу Індустріяльних Організацій 33 голосами проти 11 ухвалила резолюцію з заявою, що „це є політично нерозумним, щоб помагати третій партії в політичній акції в 1948 р." Це перший раз в історії КІО зударилися різко два протилежні погляди в екзекутивній раді, а це комуністів і їх противників. Дискусія тривала цілий четвер, ліва меншина пробувала відложити голосування, одначе програла. Предсідник КІО, Филип Морей, заявив, що юнії не приневолені слухати резолюції, але мають моральний обовязок іти за нею.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКИДАЄ ДУМКИ ГУВЕРА В СПРАВІ ДОПОМОГИ ЕВРОПІ.

Вашингтон. — Президент Труман відкинув на пресовій конференції предявлення бувшого президента Герберта Гувера, щоб обнижити видатки на допомогу Европи до чотирьох більйонів долярів. Сен. Артур Ванденберг, голова комісії закордонних справ, спротивився одверто поглядові Гувера, що підмога повинна бути обмежена лише до 15 місяців. Він сказав на переслуханні комісії, що повна допомога є конечна в цій справі.

ПРИЛОВИЛИ НІМЕЦЬКОГО ПЛІННИКА ПО ДВОХ РОКАХ.

Ст. Луїс, Мо. — Рудольфа фон Гейбурґа, німецького воєннополонника, який втік перед двома роками з табору в Форт Девенс, у стейті Масачусетс, приловила тайна поліція Федерального Бюра Інвестиґацій. Він попав у полон в Африці 3 травня 1943 р., а коли втік з американського табору, тинявся по різних містах, і перед роком став до праці в ресторані в Ст. Луїс. Його пізнав з фотографії бувший американський вояк, який самий був в німецькім полоні.

АМЕРИКА ХОЧЕ ЗАБРАТИ ГРОМАДЯН З ПАЛЕСТИНИ.

Вашингтон. — Департамент стейту передумує над плянами, як допомогти американським громадянам, що опинилися в Палестині, дістатися до Америки. Назріває думка, щоб одворити американський консулят у Гайфі, в Палестині.

ТИСЯЧІ ПОСИЛОК З СИЦИЛІЇ.

Ню Йорк. — Тисячі малих пачок наспіли сюди з Сицилії останнього місяця, а це прибавляє клопоту митним урядовцям. Вони побоюються заволочення до Америки яєчок овочевої мухи, яка нищить квіт на деревах. У пакунках находяться харчові припаси, а між ними теж і свіжі овочі. Докищо уряд знищив кількасот таких пачок. Посилки овочів з Середземного моря заборонені до Америки від 30 років.

„Голос Америки" передав Росії й цілому світові у 24 мовах вістку про змову Советів з Гітлером

Вашингтон, 22. січня. — Департамент стейту, через радієву програму „Голос Америки" передав населенню Росії й цілого світу вісті про відкриття документів з рр. 1939—41 зо змовою Советів і Гітлера для поділу світу. Перша вістка обіймала 270 слів і була передана до Росії з Ню Йорку через стацію в Мюнхен, у Німеччині. Попри передачу в російській мові пішла передача ще в інших 23 мовах по цілому світі, отже до Европи, Південої Америки, Далекого Сходу й інших країн. Самий зміст документів буде передаваний ступнево.

Першим відгомоном оприлюднення документів була промова американського представника в підкомісії свободи преси в Обєднаних Державах, проф. Захарії Г. Чафе, в четвер. Він відповів советському делегатові Якову Ломакінові, який закинув американській пресі „підбехтування до війни" та імперіялізм. Чафе змісця опрокинув закиди Ломакіна й вказав на оприлюднення документів в справі змови Советів. Він запитався, чи змова для знищення держави не є імперіялізмом? Опісля Чафе пригадав на різні голоси советських газет, які поширюють ненависть до Злучених Держав. — Британський представник, Арчибалд Мекензі, теж дав відповідь Ломакінові на його закид, наче б то американські й британські газети були контрольовані якимсь монополем.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДАЛЬШІ ПУБЛІКАЦІЇ В ЕВРОПІ.

З Лондону наспіли звідомлення, що представники Америки, Англії й Франції зідуться на наради в березні, щоб вирішити, які документи, забрані з Німеччини, мають увійти в перші два томи, які мають обняти лише деякі з 2,000 усіх документів. На запит деяких кореспондентів у Британії появилася відповідь, що уряд Злучених Держав дістав наперед згоду на оприлюднення документів, яке появилося в четвер. До пятниці ранку 23. січня не появилися жадні критичні замітки в европейській пресі про значення публікації.

МАРШАЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИЯЗНИ АМЕРИКИ З ЕВРОПОЮ.

Атланта, у стейті Джорджія. — Секретар стейту Маршал заявив, що Злучені Держави потребують приятелів у Західній Европі, коли хочуть остатися сильними і служити ідеалам свободи. Він твердив, що допомога для видужання Европи є чимсь більшим ніж допомогою для економічної відбудови. Це є велике кооперативне змагання для рятунку цивілізації. Воно матиме великий вплив на майбутній добробут і забезпеку всіх американців — для Півночі, Сходу й Заходу.

СОВЄТСЬКИМ ПРЕДСТАВНИКАМ ЗАБОРОНЕНИЙ ВСТУП ДО КАНАДСЬКИХ ТАБОРІВ.

Отава, Канада, 22. січня. — Канада заборонила советським військовим представникам вступу до канадських військових таборів та установ тому, що канадські представники в Советах виключені від подібних відвідин у советських країнах. Про це появилося спільне звідомлення міністерства оборони і закордонних справ.

СТЕЙТСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ В АРҐЕНТИНІ.

Буенос Айрес. — Президент Хуан Перон прийняв віцеадмірала Лінді Д. МекКормика, який прибув сюди як командант відділу американської воєнної фльоти на однотижневі відвідини. Крім адмірала відвідали Перона ще інші високі морські офіцири, яких представив американський амбасадор Джеймс Брус. Прийняття було дуже сердечне, як згадано в газетах.

Бюджет і плян І. Р. О. на 1948 рік

ПЛЯНУЮТЬ ПЕРЕСИЛИТИ 400,000 СКИТАЛЬНИКІВ.

Женева, 22. січня. — Підготовча Комісія Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) прийняла бюджет на 1948 рік у висоті 155,027,000 долярів, що його предложив екзекутивний секретар Комісії, Вилйем Ток, на відкритті пятої сесії цеї організації. Проте, реальні можливості існують тільки на одержання 117,00,000 долярів з цілої суми. Під час нарад виринула нова проблема, іменно нові збігці з опанованих Советами країн. Діло в тому, що І.Р.О. є тимчасовою організацією і мало б закінчити свою роботу приблизно протягом трьох років. Наплив нових збігців не дозволяє повністю розвязати проблему переміщених осіб і видвигає нову вимогу перетворити ІРО в пів-постійну організацію. Представники поодиноких країн, не маючи в цьому напрямку окремих інструкцій своїх урядів, не забирали в цій справі становища і її відложено. Але справа статистики скитальників виринула теж при бюджеті. Бо ІРО, перебираючи піклування скитальниками, передбачувало приблизно 635,000 осіб, яким треба буде дати відповідну опіку і допомогу. Від того часу переселено, або репатріовано 240,000 осіб, а в реєстрі ІРО все ще є 626,000 осіб, що їм дається допомогу, поминаючи 383,000 осіб, що їм тої допомоги відмовлено. Загальна кількість збігців, яким ІРО повинно дати допомогу, є приблизно один мільйон. Екзекутивний секретар висловив теж побоювання, що голод, нужда і головно дальші політичні, расові і релігійні переслідування на Сході Европи будуть постійно збільшувати кількість клієнтів ІРО і це необхідно взяти до уваги не тільки при нарадах над бюджетом, але трактувати цю проблему як міжнародну політичну справу. На сьогоднішньому засіданні Підготовчої Комісії ІРО її екзекутивний секретар заявив, що в найблищому році організація плянує переселити на постійне головно до заморських країн 400,000 скитальників.

КОМУНІСТИЧНІ ЗМОВНИКИ І СКРИТОВБИВЦІ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 22. січня. — Чеський міністер справедливости, Прокоп Дртіна, вчора в парляменті заявив, що відома недавно спроба замаху на життя трьох чеських міністрів було ділом урядників комуністичної партії та належала до їх загальної програми комуністичного перевороту в країні. В комуністичній головній квартирі в Оломовці на Моравії знайдено таємний склад зброї. Міністер домагався, щоби комуністичним послам в парляменті відібрати право парляментарної недоторканости за змову проти безпеки республики. Комуністи заповіли свою відповідь „на завтра", а комуністичний міністер внутрішніх справ не міг на цю тему дати жодної відповіді, заявляючи тільки, що доходження були ведені міністерством справедливости, з виключенням міністерства внутрішніх справ. Міністер справедливости подав точні дані про ведення та перебіг і вислід слідства в справі намаганого замаху на життя міністрів, називаючи поіменно комуністичних змовників та подаючи до відома їх зізнання.

КОМІСІЯ О.Д. ПРИГОТОВЛЯЄ ЗВІТ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 22. січня. — Комісія ОД. в справі Палестини почала сьогодня підготовку звідомлення для Ради Бизпеки щодо поділу країни на дві держави, жидівську і арабську. Сама проблема поділу вже вирішена, діло тільки в тому, як її перевести. Існує загальне переконання, що цего не пощастить зробити без допомоги окремої міжнародної збройної сили, що є проблемою для себе та яку мусітиме розвязати вже сама Рада Безпеки.

ПРИЇЖДЖАЮТЬ КОРАБЛІ ЗІ СКИТАЛЬНИКАМИ.

Ню Йорк, 22. січня. — Заповіджений на сьогодні приїзд до порту 61 Вест 21 Вулиця і Норт Ривер пароплав „Марін Тайгер" запізнився з огляду на бурю на океані і приїде до того самого порту в суботу, 24-го січня. Цей пароплав везе 599 переселенців з таборів переміщених осіб в Німеччині, між ними теж українців. Другий пароплав „Марін Флешер", що везе 682 переселенців з Німеччини, вже вихав з Бремергафен і повинен причалити до Ню Йорку 28-го січня.

БЕВИН ТВОРИТЬ ЗАХІДНИЙ СОЮЗ

ЗАСУДЖУЄ І ОСТЕРІГАЄ СОВЄТІВ; ІСТОРИЧНИЙ ЗВОРОТ В БРИТАНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ.

Лондон, 22 січня. — Сьогодні в Палаті Громад виступив секретар закордонних справ Ернест Бевин, накреслюючи нові принціпи британської закордонної політики, що їх вважається переломовими в історії цеї країни. Перш за все, Бевин відступив від дотеперішних британських засад „політичної рівноваги" та видвигнув конкретний плян західньо-европейського союзу держав, підставою якого мав би стати минулорічний британсько-французький економічний і військовий договір на 50 років, та до якого тепер мали б прилучитися Бельгія, Голяндія і Люксембурґ. Британські дипломатичні представники в цих країнах вже одержали доручення пропонувати переговори. Опісля мала б відбутися спільна конференція. До цего західнього бльоку мала б бути включена теж „нова Італія" після квітневих виборів, а Портуґалію Бевин теж зарахував до „старих приятелів". Плян нової британської політики Бевин поставив виразно на двох принціпах: разом зі Злученими Державами Америки проти загрози советського імперіялізму. Засуджуючи якнагостріше дотеперішню багатобічну підривну роботу большевиків в усіх частинах світу та на міжнародному терені, Бевин остерігав Советський Союз, що продовжування його дотеперішньої політики мусить довести до війни. На цю саму тему говорив теж від опозиції бувший секретар закордонних справ, Іден, підкреслюючи, що ці власне принціпи були вже давно цілями закордонної політики попереднього консервативного уряду. Завтра промовлятиме на цю тему теж Винстон Чорчил. Виступ Бевина, рівночасно з проголошенням у Вашинґтоні таємних документів націстсько-большевицької дружби, вважається найважливішою подією від часу закінчення війни.

МІЛЬЙОН НІМЦІВ В БАВАРІЇ СТРАЙКУЮТЬ.

Мюнхен, Німеччина, 22 січня. — Сьогодні о півночі 1,200,000 німців в Баварії, в американській окупаційній зоні, почнуть 24 годинний протестаційний страйк проти харчових недостач. З урядового боку не робиться жодних заходів, щоб до страйку не допустити. 24-годинне припинення праці принесе великі шкоди місцевому німецькому господарству, але не матиме будьяких безпосередніх наслідків. Страйк не охопить робітників комунікації та підприємств загального користування. Нові і ще більші страйки заповідається в британській окупаційній зоні у відповідь на дальші харчові обмеження.

ПЕРЕД ДЕВАЛЮАЦІЄЮ ФРАНКА.

Париж, 22 січня. — Французький міністер фінансів, Рене Маєр, сьогодні заявив, що рішення про девалюацію франка мусить запасти ще до кінця цього тижня, бо до цего заставляють обставини. З урядових кол теж заявили, що Міжнародний Монетарний Фонд не міг відкинути французького девалюаційного пляну, бо він є єдиним виходом для теперішнього господарського положення країни.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

Лондон, 22 січня (Ройтер). — Московське радіо повідомило сьогодні що в найблищих днях плянується розпочати советсько-американські переговори в справі договору між обома країнами з 1942 року та „ленд-ліз"-у. Переговори мають відбутися у Вашингтоні.

БРИТАНСЬКО-СОВЄТСЬКА ЖІНОЧА СПРАВА.

Лондон, 22 січня. — Сьогодні в Палаті Лордів знову видвигнено справу 15 советських жінок, що вийшли замуж за британців і яких советський уряд тепер не пускає до Англії. Один з бесідників в цій справі пропонував, щоби Британія „почала діяти", якщо большевики не випустять цих жінок до кінця цего місяця.

ІРАНЦІ ПІДДЕРЖУЮТЬ ДОГОВІР З БРИТАНІЄЮ.

Лондон, 22 січня. — Іранський преміє Салеґ Ябр сьогодні заявив, що обсолютна більшість іранського населення і їх представників в парляменті піддержують підписаний недавно договір взаємної допомоги та політично-військових ґарантій. Реґент Ірану докинцо відмовився потвердити цей договір і справу розглядатиме парлямент.

ЧЕСЬКІ НАДІЇ НА ПЛЯН МАРШАЛА.

Прага, 22 січня. — Чеський міністер закордонних справ, Ян Масарик, промовляючи сьогодні в місті Бруен заявив, що хоча Чехословаччина „з добре відомих чеському народові причин" не може брати активної участи в здійснюванні Пляну Маршала, проте він сподіється, що це доведе до оживлених торговельних стосунків теж між Сходом і Заходом і тим самим матиме корисні наслідки для Чехословаччини.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПІЛКА СТАЛІНА З ГІТЛЕРОМ

Думаємо, що як відносини між Злученими Державами і Советами будуть далі погіршатись, то Вашингтонові ще не раз урветься терпець і він проголосить ще не один ганебний крок Кремля, який готов здивувати, можливо, навіть найбільших прихильників Сталіна. Та нас уже нічо не здивує, а це тому, що український нарід випробував на собі вже давно весь большевицький обман, усе кремлівське крутійство й варварство, усю злобу і зраду, яку тільки можна людям придумати. Усе це передав український нарід світові до відома вже 30 років тому, коли сам падав кривавою жертвою московської облуди та кремлівської тиранії, але світ цей, включно з демократичними потугами, був на це глухий. Нині ці речі відомі, бо Кремль не тільки поширив своє варварство на інші народи і країни, але зачав атакувати навіть Злучені Держави та навіть їм відгрожуватись, чи навіть загрожувати. Це й причина, чому друкуються тепер документи советсько-німецької спілки, компромітуючі воєнного союзника Злучених Держав та виявляючі агресію, імперіялізм, облуду та крайний цинізм не тільки Гітлера та Рібентропа, але в ще більшій мірі Сталіна та Молотова.

Зокрема дуже важне тут це, що Сталін так дуже ненавидів Америку, та що він волів, щоби перемогла гітлерівська Німеччина. Тому це, що Москва повела тепер таку непогамовану пропаганду проти Злучених Держав та виповіла одверту війну Пляновi Маршала, є в світлі проголошених документів цілком зрозумілим, бо є тільки послідовністю давньої кремлівської політики, в якої очах Злучені Держави це той найбільший ворог, якого треба найбільше боятись і якого треба постійно й всякими засобами нищити. Та думаємо, що тепер вже й сліпий мiг добачувати це відношення Советів до Америки і без проголошених документів, які тільки потвердили те, що давно існувало, а в що багато не вірило.

Проголошування урядом того роду актів було б в давних часах нічим іншим, а тільки виповідженням війни, чи кроком, який мусить довести до воєнного конфлікту. Та ми живемо тепер в інших часах. Те ж й інші методи ввели тоталітаризми в міжнародні відносини. Брехня, лайка та напасть стали мовами дипломатів, як це бачимо по промовах Молотова, Вишинського, Мануїльського та їм подібних большевицьких представників. Значить, що в таких обставинах не спричинить великого замішання на міжнародній полі теж і опублікування документів спілки Сталіна з Гітлером. Совети зачнуть далі по свому крутити і „виясняти", що нікого не переконає, але буде вистачальне для тих, що ідуть сліпо за Москвою. Зате є небезпека, що сталінсько-гітлерівський підступний напад на Польщу готова тепер використовувати польська пропаганда в Англії та Америці і домагатись звороту „половини Польщі", яку забрала „Росія, до якої ті землі ніколи не належали", рахуючи на симпатії американців та англійців та їх необзнайомлення зі справою. Яка з цього може вийти шкода для визвольної акції народів, гноблених Москвою, в цьому українців і поляків в першу чергу, годі навіть передбачити. Бо одна справа з облудою і насиллям Кремля у відношенню до Польщі, а друга з цею „половиною Польщі", якої землі не є польськими.

Скитальники дальше в небезпеці

Гвайтло Рід, редактор щоденника Геральд Трибюн, пише про небезпеку, яку становлять в американській окупаційній зоні переміщені особи. Американський військовий губернатор, ген. Лушус Клей, за звітом Ріда, назвав скитальників „найбільш пекучою проблемою", а це з огляду на відношення німецького населення, яке може виявитися у „у масовім насиллі".

Дописувачі зі скитальщини до нашого часопису нераз згадували про погане відношення німців до скитальців. А тепер сам американський генерал вказує на можливість масового насилля, тобто на можливість погромів. Та це вказувало б теж на ослаблення американської влади в Німеччині, коли військовий губернатор отверто признає можливість погрому.

Положення може ще погіршитися в недалекій майбутності, коли опіку й утримання над скитальниками перебере на себе нова міжнародна організація, створена Обєднаними Державами, а це І. Р. О. Звісно, що міжнародні організації мало коли мають повний авторитет. Саме тому, що це влада зкомбінована, а відповідальність поділена між різні чинники, адміністрація міжнародної влади буває звичайно слабою і дає притоку до різних надужить.

За звітом Ріда, американська окупаційна влада сама признає, що скитальники це одверта рана, яку нема чим загоїти. З огляду на недостачу засобів для належного наладнання скитальчих відносин, сама американська влада погоджується з думкою, що скитальників треба якось позбутися. У першу чергу, як признав директор цивільних справ при американській окупаційній владі, ген. Тамес Гаролд, американці дальше помагають при репатріяції скитальників до їхніх рідних країн. Вони дальше допускають різних агітаторів, які намовляють скитальників до повороту на „родіну", а навіть дають кращі пайки таким, які погодяться на репатріяцію. Американська влада признає, що всі ці способи не приносять успіху, бо є такі скитальники, що й слухати не хочуть про репатріяцію. Та все таки бувають одиниці й гурти, яких перевозять на рідну землю, де як от у випадку повороту до Советів, жде їх повільна чи негайна смерть. Тепер число репатріянтів доходить в американській зоні до мінімума. Редактор Рід згадує, що в часі між 30. вереснем 1946 роком і вереснем 1947 число репатріованих зменшилось до 4,160 осіб, коли попередня річна квота виносила 14,120 осіб.

Одначе з листів, які до нас доходять, виходило б, що в таборах далі відбуваються скринінги. Можливе, що окупаційна влада таки далі намагається обмежити число скитальників до такого мінімума, яке можна б по людськи виживити та розселити як працездатних робітників до різних заморських країн, включаючи й Злучені Держави. Таких людей американська воєнна влада остаточно мусіла б теж охоронити і перед можливим погромом з боку німців до того часу, доки їх не розміститься по інших країнах.

Оцей здогад не є вільним здогадом, а опертий на фактах, про які згадує Рід: Чорний ринок, який існував посеред скитальників, майже викоренений, бо лише ще кілька одиниць ним займається. Минулого місяця бувало заледви 11 випадків на тиждень торгу на чорнім ринку, коли попередними місяцями таких випадків було по 26 на тиждень. До „виполення" чорного ринку причинилася сама влада тим, що підпомагала енергійно змагання скитальників підовчитися якогось ремесла. Про ці ремесла були вже згадки в українській пресі доволі часто попередними часами, тому нема потреби їх переповідати. Це теж вказувало б, що американська влада хоче мати в себе лише людей спосібних до праці і то спеціялістів в різних зайняттях.

Загалом влада оцінює, що 61% скитальників надаються до якоїсь праці, а з них 38% є постійно затруднених в американських установах на окупації. Таких спеціялістів в різних роботах відступає Америка різним країнам, як от Канаді, країнам Південної Америки, Австралії, Африці, навіть і на Далекий Схід.

Свідомість такого положення скитальників у Німеччині наказує кровним їхнім братам, які перебувають в Америці, не зменшувати чуйности й енергії у змаганні до рятунку еміґрантів в Европі. Треба дальше посилати афідевіти, треба шукати допомоги для отримання американських віз і треба напирати на конгрес для зміни еміграційних постанов щодо нових імігрантів. Впарі з такою акцією мусить іти збіркова акція, бо треба збільшити фонди для правного забезпечення скитальників в Европі. Це все відноситься теж і до нас — американських українців.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

С. Гординський.

Вереск банкротів

У тридцятиріччя советської революції українські письменники на підсоветській Україні зробили перегляд своїх здобутків за той час. Якщо вірити словам якогось А. Тростянецького в „Літературній Газеті", то в 30-річчя радянська література „здобула світове визнання". Міжнародний авторитет радянського мистецтва день-у-день зростає. Його передову ролю у світі намагаються заперечувати лише запеклі наші вороги. В той час, коли капіталістичний світ уже неспроможний створювати визначні художні цінності, радянські письменники „пишуть книги, що приковують до себе увагу всього людства".

Чи справді воно так?

Ми залишемо на боці советську літературу російську, яка сама живе більш дивідендами минулого (Толстой, Достоєвський, Чехов), а поглянемо на те, як представляється справа на фронті літератури української. Бо гарні слова — одне, а факти — друге. Із самих звітів українських підсоветських письменників видно, що справи стоять зовсім не так рожево і що тим, які за неї відповідальні, з того приводу збирається просто на плач.

В днях 15—20 вересня минулого року відбувся в Києві пленум правління „Спілки радянських письменників України" (СРПУ), на якому взяло участь понад 100 письменників. Учасники його були прийняті секретарем ЦК Лейзором Мойсейовичем Кагановічом, якого Сталін знову прислав на Україну ліквідувати останні прояви українського національного відродження. Доповідь на пленумі виголосив Олександер Корнійчук, чоловік польської письменниці Ванди Васілевської і один з редакторів „Літературной Газети" в Москві. Після катохвального славословія, доповідач перейшов до головного, до ствердження, що на літературному фронті не все гаразд, а то просто погано. Найчільніші письменники, замість орієнтуватися на геніяльне вчення Леніна-Сталіна, орієнтуються на буржуазних неокласиків і на Хвильового. **Словом, проголошений уже сотні разів за остаточно розгромлений і зметений з лиця землі, український націоналізм і далі є головна небезпека і перешкода, що не дає розвиватися советській літературі на Україні...**

Не менш цікаве, як доповідь Корнійчука була й дискусія. Як пише київська „Літературна Газета", „пленум гостро й недвозначно підкреслив, що головним противником зараз є буржуазний націоналізм. Його пережитки незвичайно живучі, і завдання всіх письменників вести з ним непослабну боротьбу". На цю скрипку грав кожен з дискутантів, так і видно було, що всім осувається земля зпід ніг. Ось П. Козланюк, наставник львівської спілки письменників, скаржився: „У нас на Україні є три літературних журнали. Мені здається, цього дуже мало і я переконаний, що їх буде більше. Але я мушу знову з прикрістю говорити про наш львівський журнал. Він не раз піддавався справедливій критиці. Проте й зараз ми ще не можемо похвалитись, тим, що в нас все гаразд. Ми й досі часом вміщуємо слабкі твори, не навчились працювати з письменниками і тому не маємо в своєму портфелі достатньої кількости хороших творів.

Є три літературні журнали в Україні. Проте мені здається, що в жодній редакції нема такої кількости хороших творів, щоб ми могли звернутися до ЦК нашої партії з проханням дозволити видавати ще один журнал, бо маємо повно матеріялу, але не маємо де друкувати. Мені здається, що зараз ні одна з наших редакцій цього не може сказати"...

Так плаче один з представників тієї літератури, що за словами Тростянецького „приковує до себе увагу всього людства!". Чи не цінне признання? **На всій Україні аж 3 літературні журнали, тоді як у самому Львові до війни їх було більше** і кожна редакція мала повно добірного матеріялу на кілька чисел наперед! А тут література, яка „здобула світове визнання" має слабкі твори або просто немає чим заповнити журналу!...

Ціла дискусія зводилася властиво до критики помилок, тобто лайки тих письменників, які, за словами одного дискутанта точить „рак хвильовизму". Отож дісталось на горіхи Ю. Яновському за його роман „Жива вода", бо люди в його романі працюють не для комуністичної ідеї, а просто, щоб „зігнати в праці злість", до того ж його персонажі „визнають незмінні сельські звичаї в моралі" Максимові Рильському не можуть дарувати того, що в свой поемі згадав прихильно старих українських діячів. І. Сенченкові з нагоди його роману „Нове покоління" закинули, що те покоління вийшло в нього карикатурою. Один із „стовпів" советської літератури на Україні — П. Панч — у свому історичному романі „Запорожці" допустився „націоналістичних збочень". „Націоналістичною теорією Грушевського" перейнятий „Нариси історії української літератури" Кирилюка й Маслова. Повні „реакційної романтики" твори О. Кундзіча „Українська хата" і „Як Тарас їхав по Україні". „Націоналістичні вірші" дав Терень Масенко, а „пошлу писанину" О. Хазін. „Слабою теоретичною озброєністю" визначаються твори Ю. Мартича, А. Шияна, Ю. Смолича, С. Воскрекасенка, К. Гордієнка. „Ідейно-політичні помилки" є в творах молодих — Виргана, Богмута. Відомий і закордоном кінорежисер Ол. Довженко у свому сценарії „Україна в огні" дав „наклеп на український народ і на Червону армію". Словом — куди не глянь — дреться! А зважмо, що багато з тих письменників носило мундури советських старшин!

Зокрема погані справи на фронті молоді. Ще перед пленумом відбулася Республиканська літературна нарада молоді і на ній було повно скарг на те, що, наприклад, у журналі для молодих „Дніпро" на 7 книжок тільки в трьох були твори молодих, що видавництво „Молодь" за цілий рік випустило аж одну книжку молодого автора, що з боку літературного — писання молодих слабкі, і через те столична преса творів молодих авторів друкувати не хоче, а провінційна — просто боїться **„якби чого не трапилось"**. На фотознімках, що їх помістила „Літературна Газета", бачимо ряд молодих „симпатичних облич, жадібних знання, і приходиться тільки пожаліти ту молодь, якій втовкмачують у голови, що її недоліком є „недостатнє опанування теорії марксизму-ленінізму", тоді як їй бракує просто літературної школи і — хоч дрібки творчої свободи. А то, з мінімальними винятками (роман Гончара „Прапороносці") творчість нашої підсоветської молоді стоїть не то на низькому, а просто на ніякому рівні.

Пленум у своїх резолюціях ствердив, що „всі ці недоліки серйозно перешкоджають дальшому піднесенню і розвитку як творчости окремих письменників, так і української радянської літератури в цілому". З 14 пунктів резолюції пленуму перший пункт подає, що „розвиток української радянської літератури можливий тільки в нещадній боротьбі з ворожою радянському народові буржуазною ідеологією, з найлютішим ворогом української культури — буржуазним націоналізмом і всіма його проявами". 13 дальших пунктів резолюцій є тільки дочіпкою до того першого.

Що з цього всього видко? А те, що в 30-річчя большевицької революції советська література на Україні банкротує, бо залишки українських письменників неспроможні засвоїти собі її органічно, хоч, вірмо — бо кому життя не миле — богато цього й хоче. Вереск, який зчинили Корнійчуки і КО. з нагоди останніх решток української свідомости і самопошани в творах

(Докінчення на стор. 3-тій).

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

10)

Тепер кожної ночі когонебудь будили. Хоч у нас на ліжках висіла дощечка з прізвищем, все рівно запитували, наставивши пістоля:

— Прізвище?

— Федоренко.

— Збирайся! На комісію!

Почалося жахливе шпигунство. Було заборонено розповідати про те, що питали на комісії. Але шпигуни удавали з себе друзів і обов'язково щонебудь випитували. Тоді тих, хто не втримувався і розповідав, карали: переводили в інший табір, ще з страшнішим режимом або садовили в карцер. В таборі існувало декілька таких карцерів. Це були бетонні камери-мішки, в яких тільки тільки вміщався чоловік. Наповнювали її водою, людина повинна була вистоятм в ній п'ять-шість годин. На допитах пропонували видавати соїх крузів, виказати, хто боровся проти большевизму, хто будь коли сказав щось проти советської влади або проти Сталіна. Настав час страшного розрахунку за кожну вільну думку, за слово, яке виривається в людей в годину на звільнення. Обіцяли, о той, хто видасть п'ять чоловіків-„зрадників", отримає право „советського гражданіна" і буде звільнений від комісії.

Десь взялися „підставні свідки", які готові були свідчити все, що потрібно було по відношенню будького із нас. Бували на допитах. Часто-густо чоловік, якого викликали на допит, до нас більше не вертався; а інколи ранком, коли нас всіх з табору гнали до річки вмиватися, ми бачили шибениці з повішеними. Вже було відомо, що треба пройти „16 атдєлєній", тобто шістнадцять окремих стадій допитів, або, як ми їх називали, „фільтрів". Пройти їх всіх ніхто не міг. Навіть звичайна чорна праця, як, наприклад, на фабриці дитячих забавок, вважалася злочином, який карався тяжкою каторгою в „отдаленних местах" Советського Союзу.

— Взяли б та й осудили всіх разом, — сказав я якось Трохимові. — Для чого ж бавитися в допити, слідство, так ніби тут ще може бути справедливість.

— Дурню ти, — відповів він. — Ми вже давно засуджені, але нас повинні довести до такого ступня остраху та жаху, щоб ми назавжди стали рабами советської влади. Щоб ми одного імени жахалися. Ні, брат, в нас ще занадто багато вільного духу, ось тепер і вибивають. Та так вибивають, щоб і іншим не кортіло чого іншого.

— Вони виженуть!

— Гадаєш? — Трохим подивився на мене довгим поглядом. — Гадаєш — виженуть? — запитав він знову. І як завжди сам відповів: — Ні, не доведеться. Витримаємо. Перетерпимо, а візьме таки наша. Втікати треба, от що. Втікати.

Був теплий червневий вечір. Ми з Трохимом пішли за бараки на пагорбок коло загороди. Сонячне коло, ще палаюче огнем, тихенько скачувалося вниз за високим лісом. Яскравим золотом сонячних променів засвітились верхів'я дерев, розкішні куші бузку і, втікаючі в далечінь, шляхи. В повітрі метушилися різні комашки, змагалися в своїй спритності ластівки, доспівував вечірню пісню жайворонок. Кожний з них ловив якусь частку розливаного над світом сонячного золота, веселився і співав. А у нас, ось уже півтора місяця, тяжкий камінь лежав на серці. Нашого погляду не принаджувала, не тішила ні билинка, ні польова квітка, ні зеленавий простір, а ні тиша, що розпростерла свої крила над сусідним лісом.

— Трохим, ти хочеш втікати? — Куди? Як?

— А туди... просто.

Він махнув рукою в бік заходу сонця. Обоє ми мовчки дивились „туди". Поети і мрійники з насолодою спостерігають захід сонця, вони тішаться з нього. Але ми не дивились на захід сонця за обрій, ми дивились далеко на „Захід" так, як дивились не на схід сонця, а десь далеко на „Схід", туди, де розлягися такі рідні простори землі. Для нас світ розділився на ці дві частини. Дві частини, з якими були поєднані таємниці нашої душі, неокреслені думки, почуття і категорії людського буття. Схід і Захід втратили своє природнє обличчя, а стали якоюсь матерією, не природним явищем, а політичним угрупованням. Колись чоловік з насолодою задивлявся на небесне світило в блискучому вінці, що вставало ранком, довіряючи йому свої думки. Тепер же сотні тисяч, можливо навіть уже мільйони живих, думаючих відчуваючих людей, з журбою і згасаючою надією дивляться на обрій, за яким ще чується тепло останнього проміння згасаючого дня.

Трохим втік, а за ним ще кілька чоловіків. Пішли „туди", просто на Захід. Нас всіх посадили за це на п'ять днів голодного пайка і посилили охорону. Комісар Покрасов виступив з промовою про те, що серед нас багато шпигунів англо-американського капіталу, що потрібна обачність.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДІМ — ЦЕ ПЕРША НАЦІОНАЛЬНА СВЯТИНЯ.

Продовжуючи свою думку, що у вивченні рідного слова здобувається н а й м о гутнішу збрую, потрібну до боротьби з наступом ворожим на нашу душу, я хочу звернути увагу на значення дому і впливу його атмосфери у творенні національної психози.

Велітні якого небудь народу в світі — це по найбільшій части діти, виховані в теплій і національній атмосфері домашнього огнища. Дім, хочби як убогий своїм виглядом, чи будовою, за те багатий в теплоту родинної, християнської любови, бував завжди тим першим середовищем національного виховання. Хочби зовнішній світ був ворожий серцю і душі дитини, випещеної, хоч в біді, але в ніжности материнської любови та в боротьбі за долю в світі завжди перемагала сила домашнього огнища, сила материнської любови і посвяти.

Чи мало на те прикладів? Хто знає історію свою, чи американську, йому не треба наводити таких доказів.

То ж і ми тут в Америці, слідкуючи за долею українського народу в Україні, і розуміючи, що і нашим обовязком є стати в ряди оборонців української душі, мусимо осудити себе самих, що частиню й ми винуваті такому положенню українського народу. Бо, розуміючи, яку страшну і пекольну муку переносить наш народ під чужим чоботом і пануванням, ми замало журилися тим, що колись наші діти, в Америці роджені, змушені будуть боротися за ті самі принціпи, на яких збудовані Злучені Держави, щоб ними користувались усі народи світу. Наші діти боролися за ті принципи, кривавились, лягли, життям власним освячуючи оцю святу правду, але український народ, а з ним багато інших, не користується тими принціпами! Він дальше в неволі мучиться! А чому? Бо, на жаль, мало було таких, щоб могли у дипломатичному світові заважити на користь українському народові. Не знали, сердеги, як послужити тому українському народові, хоч любили його майже дитинячою любовою. Значиться, діти наші любили той народ, якого кров плила в їх жилах, хоч вони по роду вже американці. І ці, що сьогодні цікавляться долею українського народу, не вирікаючись Америки, стараються служити йому, щоби допомогти йому в його незавидній долі!

Та, щоб скріпити ряди тих молодих працівників в користь збереження національної духовости української, всі ми мусимо звернути увагу на провадження наших домів, на дух який в наших панує, і на плекання української мови.

Ці наші діти, про яких мова, стверджують правдивість того, що діти з домів, в яких розговірною мовою була і є рідна українська мова, і плекається любов до українського народу — є гордістю для своїх батьків, а для народу є великим вкладовим капіталом в скарбниці української духовости!

Отже дім — це перша національна святиня! Бо там це є ті перші слова, які чує дитя так повні ніжности і любови в українській мові. Милозвучність і краса материнської мови відбиваються нестертою печаттю народного духа на уяві дитини. Підростаючи з дня на день воно збагачує свою мовну скарбницю з криниці домашнього духового багацтва.

Не відхиляймося від цього великого батьківського обовязку плекання рідного слова по своїх домах.

Розговірною мовою повинна бути українська мова. І цю мову треба нам належно вивчити. А до того є багато способів. Та найлекше, ще читати, **читати, читати** свою літературу, свої часописі! Вдармося в груди і признаймося, скільки то книжок зігнило на полицях книгарських, бо не читали їх; скільки то наших найкращих письменників бідували і голодували, бо ми не купували їхніх книжок! Не вивчили ми своєї літератури, то ж не могли звернути уваги нашої дитини на таких майстрів українського слова і душі як Шевченко, Квітка, Вовчко, Куліш, Леся Українка, Коцюбинський, Шашкевич, Франко, Лепкий, Стефаник, Кобилянська, Федькович, і їмже ність числа.

Ми не вивчили своєї історії, не знаємо величности слави наших днів княжої доби, Гетьманщини, з її великими гетьманами як Хмельницький, Виговський, Дорошенко, Мазепа і інші, не знаємо про знищення Зопорожської Січи, не знаємо останньої боротьби за волю і свободу так тіла як і духа українського, ми і тепер не оцінюємо цієї важкої боротьби, яку веде УПА, що перед очима цілого світа кирвавиться разом із всім українським народом, щоб вже раз той світ побачив, що кров українського народу є так само червоною, а не водяною!

Так тому, що були байдужі до свойого рідного слова і духа, ми сьогодні ще більше кирвавимось, бо є ще й свідками огидного і бридкого виховання ледячих яничарів і підлих зрадників червоною Москвою таки при помочі рідного у к р а ї н с ь к о г о слова, вбраного в зміст і дух московські!

Щоби скріпити ряди борців за волю українського народу нашими дітьми, родженими в Америці і вихованими на принціпах демократичного духа, що став підставою існовання і розвою Злучених Держав Америки, загріваймо їх до вивчення української мови, української минувшини, української пісні, української штуки!

Наші доми нехай стануть оцими дійсними першими національними святинями.

Є вже багато видань і українських і англійських про український народ, даймо їм це все в руки! Видаймо, видрукуймо ще більше матеріялу потрібного для обзнакомлення так себе самих як і наших американських приятелів. А до виконання цьої не легкої праці є в нас багато фахівців, даймо їм тільки за відплату можність прожити, охоронім їх перед маревом голодової смерти, або вивезення на „родіну" на неминучу смерть з рук НКВД! **Так мало треба для так великої праці! А ця праця зможе зміцнити нас як раз через наші діти!**

Дім отже має бути початком народного виховання.

За часто сьогодні дім не є першою національною святинею, але навпаки першою інстанцією винародовлення! Ми не здаємо собі справи з того, яку духову школу наводимо на свою власну дитину, яку шкоду заподіваємо рідному свойому народові. Не оправдуймо себе тим, що дитина вивчиться української мови як підросте, і як піде до української школи. Самі ми, що так думали (— а тепер ми вже постарілися) — знаємо, що це мильний погляд і переживаємо гіркий досвід неправдивости тих слів таки на наших власних дітях! Дитина не вихована в теплоті рідного слова, не зможе прийняти його пізніше з таким чуттям і з такою любовю, як ми бажали би. Це знають і батьки і учителі наших народних шкіл.

То ж памятаймо про цю народну заповідь: **Дім — це перша національна святиня!**

Не-мовознавець.

ЛЮБКА КОЛЕССА
світової слави піяністка, виступає у вівторок 27-го січня 1948, з власним концертом в Карнеґі Гол у Ню Йорку.
Початок год. 8:30 вечером.

М. Філомеля.

Закарпатець оповідає

5)

(Докінчення)

І за пару хвилин — уже на волі!

Я мусів розібратись скоро. Тільки у підштанках та у спідній сорочці лишився...

Ось уже поклали мене й на операційний стіл...

А в голові свердлом: що з цього буде?... що з цього буде?...

Та нараз обернувся лікар, щоб до рук ін'екцію взяти, щоб мені зашткрикнути, а тоді вже й оперувати на сліпу кишку.

І тої ж хвилини кров мені вдарила в голову. Як той вовк, ізстрибнув я із столу й ударив собою у двері. Вискочив я на ходбу, чи, як дехто каже, на коридор. А ходба довга. А на ходбі народу коло 20 душ на лікаря чекають...

А лікар за мною та кричить:
— Лапайте його! Лапайте!...
И інші кричать:
— Лапайте!

І тоді народ увесь поставав проти мене, руки понаставляли хапати...

Та я, з великим страхом, як тая звірюка загнана, верг собою поміж той народ. Вони хапали мене за сорочку, за підштанці. Та за чотири секунди я звалив коло п'ятнадцяти осіб. Своїми кулаками я проклав собі дорогу і вискочив надвір, але вже доціла голий... Пірвали бо на мені, як лапали, і сорочку, і підштанці. Хто скільки ззаду зловив, стільки йому й лишилося в руках...

Вистрибнув я голий надвір, а з двору до поля, а з поля до лісу!...

І за пару хвилин — уже на волі.

Уже мені однаково загибати...

Три дні я нічого не їв. Ніде не показувався та голий лісами дорожив до кордону...

У порожніх німецьких хатах знайшов я подрану блюзу, пірвані штани, знайшов якісь пантофлі... Убрався... Дещо вижібрав... І так лісами все дорожив та дорожив до кордону. Боявся кудись і заходити...

Та ось здалося мені, що я вже перейшов кордон. От підхожу я до одної хати, питаю німця, де є кордон. А він мені й каже:

— Далі. Отам за кілька кілометрів.

Бачу, не дійшов я ще до кордону. А тут з хати виходить якийсь чоловік та й питає мене гостро по чеському:

— Ти чех

— Чех, — кажу йому теж по-чеськи.

А він враз крутнувся і зник.

Відчув я щось недобре, та швидше у ліс, та прискореною ходою до кордону.

Іду, поспішаю, серцем тривожусь, аж чую раптом гупотить щось за мною. Зирк! — аж то чеські фінанси женуть, доганяють. Вже десь либонь за 150 метрів від мене...

І я подумав: уже мені однаково загибати!

І я верг собою уперед, як заяць.

А фінанси кричать:

Стуй! Стуй!

Не так, як руські, що зразу стріляють. Не стріляли, а тільки бігли й гукали, щоб я зупинився.

Та я утікав лісом від своєї смерти, а сторожі за мною гонили. З кілометер чи два гонили. А як я на їх крик не спинявся та тікав — зачали по мені стріляти.

Із 50 разів стрілили по мені і 8 дір зробили у моїй одежі, і три рази зранили мене. Ось цю руку, бачите? Ось отут ногу і ще ось тут... Та Бог не судив мені там смерти. Не вбила мене жодна куля, тільки зранили, і я ще годен був утікати.

І утік я до американської зони...

(Кінець.)

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Що писала "Свобода" тому 40 років?

Дня 23. і 30. січня 1908 р.

„КУДИ ДОРОГА" — СТАТТЯ о. ОЛЕКСИ ПРИСТАЯ.

„Прихід українсько-катол. єпископа С. Ординського до Америки і поява нефортунної буллі, виданої Апостольською Столицею для американських русинів, наробили такого хаосу між священиками в Америці, а вслід за тим і між народом, що сьогодні важко приходиться людині зорієнтуватися" — такими словами починає о. Олекса Пристай свою статтю з наголовком „Куди дорога?". Зі статті виходить, що галицьке й угроруське духовенство внесло протест проти буллі, яку привіз з собою єп. Ортинський, а якої не оголосив. Булля креувала гр.-катол. єпископство в Америці без окремої дієцезії, вводила целібат духовенства й тому викликала протести. Крім замішання через буллю прийшло ще до ворожнечі угроруського духовентва до єп. Ортинського як українця.

МІСЦЕВІ ВІСТІ.

Дня 12. січня відбулося в Ботлер, Па., в салі під церквою аматорське представлення „Знімчений Юрко", яке випало бездоганно. Вступне слово виголосив перед виставою і сольоспів „Родимий краю" відспівав д. Малецький. — Новоотворену парафію в Сайксвил, Па., обняв о. Мирон Данилович. Він буде доїзджати що другу неділю до Форд Сити, Па. — 5. січня відбулася епископська візитація церкви св. Петра й Павла в Джерзі Сити. Підчас архиєрейської Служби Божої, відправленої єп. Ортинським, співав хор під управою Олексія Николина. Асистував місцевий парох о. А. Гумецький. Був теж концерт, на якому співала шкільна дітвора.

З БРАЗИЛІЇ.

Як читаємо в ч. 3 бразилійської „Зорі", старшина тов. „Просвіта" в Куритибі ухвалила одворити українську школу в кімнатах товариства. Учитель уже є, а крім того ред. „Зорі", С. Петрицький, обовязався учити безкорисно 6 годин тижнево. — На весну має прибути до Бразилії о. Павло Петрицький, який обійме парафію в Ріо Кляро. Це буде перший світський священик в Бразилії. — Підчас розбиття корабля „Ґваска" затонула одна родина українських еміґрантів: Іван Біґус з жінкою й двома дівчатками.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КИЄВІ.

З Новим Роком 1908 заходом українського видавництва „Ранок" друкуватиметься новий збірник „Українська Муза", поетична антологія під редакцією Олекси Коваленка, у 12 випусках. В антологію увійдуть твори всіх українських поетів. Збірник буде великого формату й обійме 1,200 сторінок друку. Адреса: Київ, Іванівська вул., ч. 75, Олексі Коваленкові.

Вереск банкротів

(Докінченсня зі стор. 2-гої).

скритикованих письменників, не має нічого спільного з добром української літератури. Його метою є остаточна русифікація. Та сама „Літературна Газета" подає, як зразок творчих здобутків за останні часи, список творів української підсоветської літератури. Є там „Люди з чистою совістю" П. Вершигори і „В окопах Сталінґрада" Віктора Нєкрасова — твори, нагороджені сталінськими преміями. Питання тільки — чи ці твори можна зачисляти до літератури української, коли оба написані по російськи? Вершигора, можливо, навіть українець, але „Вітчизна", друкуючи його твір, подає, що це переклад з російської, а Нєкрасов з Україною має хіба те спільне, що заїдає з апетитом український хліб і сало. Черговий визначний твір, що його подає „Літературна Газета" як здобуток української літератури під советами, це роман Ванди Васілевської „Коли запалає світло", написаний тим разом, для відміни, по польськи. Пані Ванда відома як непогана польська письменниця, сьогодні зненавиджена самими поляками за участь у квіслінґівському люблинському уряді і за торг кровю варшавських повстанців. Що їй дає право бути сьогодні зачисленою до української літератури? Бо те, що є жінкою Корнійчука, хіба ще мало, щоб стати українською письменницею. Як бачимо, чільні здобутки советської літератури на Україні не повстали навіть в українській мові, і це справді, без жарту, велике досягнення Москви на Україні в 30-річчя революції і 27-річчя окупації України!

А українські письменники, як обіграні спритним фальшівником картярі, без копійки в кишені, починають тепер сварку і бійку з такими ж самими обіграними колеґами...

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 24.

Відділ:	Жертва:
(Докінчення лісти ч. 24)	
204 Nicholas Okon	$ 2.00
219 Michael Markiw	2.00
223 Michael Popowich	1.00
270 Н. Н.	2.00
275 Михайло Курило	5.00
275 М. Ґречин	3.00
275 І. Сосульський	2.00
275 І. Ґречин	2.00
275 В. Косьців	2.00
275 М. Юрків	2.00
275 М. Курило	2.00
275 П. Палка	1.00
276 Іван Кухарський	2.00
292 Степан Ґельнер	2.00
306 А. Андріяців	2.00
306 С. Береза	2.00
306 І. Ошуст	2.00
306 І. Крохмальний	1.00
323 Дмитро Янчишин	5.00
347 Іван Галата	5.00
350 Теодор Пастушак	2.00
357 Олекса Ґвоздій	2.00
361 Платон Стасюк	10.00
371 Степан Дзюбатий	2.00
385 Kwasny Tymko	2.00
386 Олександер Попов	2.00
397 Наталія Штоґрин	2.00
432 Надя Дублянська	2.00
467 Михайло Гладьо	5.00

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

МІСТО НЮ ЙОРК.

З нагоди закінчення адміністраційного року тов. „Дністер".

Коли в якімсь місцевім нефінансовім товаристві річний оборот доходить до $40,000, то це вказує на розвинене життя товариства. Коли так, то варт згадати, що в Ню Йорку таким товариством є тов. „Дністер", яке водночас є 361 відділом Українського Народного Союзу. Коли ж згадати, що в цьому відділі є 1,201 членів, то можна сказати, що це найбільший Союзовий відділ в Злучених Державах. А коли так складається відносини, що уряд товариства ніколи не занедбає свого обовязку, тобто вести в товаристві провід і заохочувати членів до сповнювання членських і громадянських завдань, то вже те саме вказує, що таке товариство мусить стати провідним у громаді.

Про український Ню Йорк часом годі говорити як про суцільну громаду, як це буває з іншими громадами. Тому поодинокі товариства мусять вести громадські справи так, щоб заступити поняття громади. Таке є з товариством „Дністер". Звичайно так буває, що інші товариства оглядаються, як сповнить „Дністер" цей чи другий обовязок. Тимто уряд і члени „Дністра" свідомі цього, що їм треба бути у всьому добрим прикладом. Тому і привикли брати себе поважно не лише як членів під час місячних та принагідних зібрань, але теж як громадян. Хто знає поведінку членів „Дністра" на зібраннях, такий розуміє, що товариство „Дністер" у Ню Йорку є школою для громадської поведінки й товариського парляментаризму.

Оці замітки приходять на думку при закінченні адміністраційного року в тов. „Дністер" і при починанні нового ділового року. З огляду на великий навал праці при закінченні року, треба було в статуті передбачити подвійні річні збори товариства: одні звичайні, тобто ділові, щось в роді місячних зборів; другі кінцеві, отже виборчі збори, на яких складається фінансовий і загальний звіт з діяльности, ухвалюється абсолюторію уступаючому урядові і вибирається новий.

На річних зборах 27 грудня, уладжених в церковній залі св. Юрія при 7-мій вулиці іменем контрольної комісії склав звіт секретар комісії Семен Демидчув, виказуючи дбайливу працю голови, Мартина Малетича, несподівано помершого на удар серця небіжчика заступника голови Якова Воробця, фінансового секретаря Петра Кучми, рекордового секретаря Степана Левка і касієра Миколи Левковича. Ексекутивним урядовцям треба завдячувати солідне ведення всіх справ, а довголітньому фінансовому секретареві Петрові Кучмі особисе дбання про збільшення маєтку товариства за довгі літа його урядування. Це не зменшує заслуг інших ексекутивних урядників, які працювали з ним у минулому, як от бувшого касієра Івана Галичина й теперішнього касієра Миколи Левковича та бувшого голови Мартина Малетича, який цього року не прийняв уряду, щоб зробити місце молодшим.

Для точнішого розуміння діяльности товариства на фінансовім полі варт хоч загально згадати, що в приходах мало товариство в 1947 році $43,041.41, в розходах $41,802.39, отже осталося готівки $1,239.02, а крім того ще незаплачених вкладок з кінцем року на суму $1,762.20. Приріст чистого маєтку за минулий рік був $701.28, а загальна вартість маєтку виносить $15,380.50.

У минулому році померло 10 членів товариства, а їх родини дістали по $200 посмертного крім вінців, які товариство з правила дає на домовину небіжчиків членів. Вже оце само вказує, кільки видатків має товариство. До того треба пригадати на допомогу хворим членам, яка в минулім році досягла суми $2,035.00.

Громадські справи фінансує „Дністер" двояким способом, а це: асигнуючи з своєї каси на різні народні потреби, а крім цього збирає ще від членів. В минулому році таких жертв було разом $625, а в інших роках вони ідуть на тисячі долярів.

Щоби призбирати фонди на згадані й інші видатки, товариство „Дністер" мусить уладжувати різні власні імпрези, які звичайно називається „підприємствами". До таких підприємств належать пікніки, бали, представлення, ювилейні річниці. Ці імпрези відбуваються окремо від інших загально громадських імпрез, які уладжує Обєднаний Комітет Українських Національних Товариств, в якім тов. „Дністер" бере провідну участь через своїх делегатів.

Останні річні вибори з 27 грудня 1947 були замітні тим, що до уряду ввійшли численно молоді сили, виховані вже в Америці. Так на становище голови прийшов ветеран американської армії Володимир Павлів, а давній голова М. Малетич прийняв становище заступника голови для помочі в праці новому. Другим заступником вибраний теж ветеран, Іван Шамен, а його молода дружина ввійшла в склад контрольної комісії побіч Івана Галичина й С. Демидчука. З давніх членів ексекутивного комітету залишився фінансовий секретар (Кучма), рекордовий секретар (Левко), касієр (Левкович). Контролю хворих перебрали: Дмитро Помейчук, Мих. Іваник, Анастазія Миронович. Бібліотекаром став Степан Валович, прапорщиками Волод. Озеранич і Гр. Лібовіч. Опікуни маєтку: Дмитро і Василь Савицький, Микола Паньків.

Виборчі збори перевів вміло Степан Ковальчук і Максим Савицький, секретарювали: Дмитро Попів і Степанія Шамен.

На конституюючім зібранні нового уряду 5 січня новий уряд перебрав урядування й склав програму цілорічної праці, при чім подякував уступаючим членам давнього уряду, а саме: Михаїлі Мельник, Ол. Олексіїву, Катерині Левко, Григорови Агресові, Василеві Бучинському й Петрові Чорній за їхню щиру працю. Тому, що 1948 рік є ювилейним роком в житті українського народу, тов. „Дністер" взяло ці свята під увагу при укладанні своєї програми.

С. Д.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На допомогу борцям за волю.

Україна знаходиться в боротьбі за життя народу. В рядах Української Повстанчої Армії, котра в теперішніх днях має велике завдання показати перед світом, що ми українці боремося проти наїзників за нашу вільну і соборну Україну, є наші сини і доньки.

Нашим завданням в Америці є дати поміч героям в боротьбі за землю облиту кровю. Хмельницький, Петлюра і Коновалець вели наш нарід у боротьбі проти загарбників. Тяжке і небезпечне змагання, котре коштує багато жертв не припиняється й сьогодні.

Ми віримо, що успіх увінчає діло Української Повстанчої Армії. Щоб їм допомогти, наше товариство „Любов", 370 відділ У. Н. Союзу, зложило на своїх річних зборах: з каси $50, а слідуючі члени по $2: Ю. Березіцький, С. Дикун, Ю. Бурбела; по $1: Д. Небор, П. Пириняк, О. Гіна, Д. Сампара, А. Василик, П. Столяр, Н. Дерень, П. Волянник, М. Тайзар, К. Марущак, В. Колисняк, В. Гіна, С. Сузаєнський, Г. Хомета, Ю. Серденський, Н. Лотоцький. Разом зібрано і відіслано до Українського Американського Допомогового Комітету $72.

Горячий патріотизм заставив цих людей зложити свою жертву на спільну тацу і цим принести поміч для найкращих синів України.

Секретар Відділу.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

З відчиту на допомогові цілі.

Старанням відділу ОДВУ ч. 8. зорганізовано відчит, на якому бесідником був Вол. Шемердяк з Шікаго, Іл. Зясувавши коротко світові події, бесідник довше зупинився над потребою обєднання всіх українців для спільної боротьби проти Москви, що без огляду на краску, завжди є головним ворогом України.

На ці самі теми говорив теж другий бесідник, Вол. Сімецький, що також недавно прибув зі скитальщини. На закінчення переведено збірку, і по оплаті розходів переслано $25.40 до ЗУАДКомітету в Филаделфії.

Жертвували: по $5: Попович (старший), Попович (мол.), В. і Р. Кокоць; по $2: Я. Пацула, М. Кукіз, Н. Декан, І. Филипів, Т. Павлина, Г. Голубець, Н. Павлюк, Вівчаровський; по $1: о. Цукорник, В. Гузіль, Жук (ст.), М. М. Миречко, Динега (з Лейк Вуд), Г. Швабуляк, Г. Бугайчик, В. Сорочак, М. Мураль, Конет, Д. Момрич, Сушильницький, М. Паламар (з Дітройт), А. Курч, П. Свідрик, І. Жук, І. Трембіцьк, В. Сидір, М. Фурила, М. Матиешин, А. Костельник, Н. Бежик, В. Сеник, Г. Степаник, А. Лупань, М. Яким, С. Сушильницька, Я. Трусь. — Дрібними 40 ц. — Разом $59.40.

Комітет.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Для вояків УПА.

Ню Гейвен знов оживає. Бувало, давнішими часами, українська громада в Ню Гейвен була 13-тим центром зіброк на різні народні цілі. Тепер пробуємо знов піднестися вгору.

Товариство Української Січі ухвалило на річних зборах вислати зі своєї каси різдвяний дар в сумі $25 на вояків Української Повстанчої Армії, котрі знаходяться в американській зоні в Німеччині. Гроші вислано до ЗУАДКомітету в Филаделфії.

За уряд Тов. Укр. Січи: **К. Стасюк, М. Довгий, і М. Мурин.**

КАНЗАС СИТІ, КАН.

Збірка на допомогову акцію.

На річних зборах ухвалено висигнувати з відділової каси на скитальників $25, а поодинокі члени зложили: по $5: Д. Яремко, В.Феден, М. Левусь, Н. Янчишин, Д. Кархут; по $3: М. Крикливий, Н. Кархут; по $2: С. Звадюк, А. Муфіч. Разом усіх $60, котрі вислано до ЗУАДКомітету у Филаделфії. Всім жертводавцям щире спасибі. Збірка продовжується.

Дмитро Яремко, предс.;
Василь Феден, касієр;
Дмитро Кархут, секр.

БРУКЛИН, Н. Й.

Прикладні річні збори 325 від. У. Н. Союзу.

Товариство Запорозька Січ, від. 325, У. Н. С. відбуло дня 13. грудня 1947 річні збори. При тій нагоді ми памятали теж і за наших скитальців. Цю справу порушили деякі з наших провідних членів, а всі інші заявились радо за допомогу нашим рідним в нещастю.

Тов. Запорозька Січ висигнувала з каси $100; знов члени зложили такі жертви: М. Костів $25; Н. Лебедь $10; а по $5: І. Бішко, П. Малицький, Д. Висоцький, А. Курило, Д. Цюпа; Г. Малко $4; а по $2: В. Палащук, М. Поврозник, І. Гавришко, М. Турко, І. Завадовський, М. Заплітний, И. Врубіль, Д. Сметанюк, І. Михалюк, С. Лис, Л. Кісь, Е. Біленький, А. Палащук, П. Шипорт; по $1: С. Заблоцький, В. Возняковський, М. Дикий, І. Дикий, П. Яцишин, М. Волинський, М. Сідловський, П. Когут, І. Малко, І. Цюпа, І. Бочковський, П. Баран, С. Романський, М. Павлин, Н. Ройко, А. Крук, Н. Ткач, Г. Бардак. Дрібними датками $6.50. — Разом зібрано $210.56, які вислано до Зл. У. А. Д. Комітету в Филаделфії.

П. Малицький, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З похорону на скитальців.

Дня 29. листопада відбувся похорон пок. Петра Сірого, члена Тов. „Єдність", відділ 163 У. Н. С. По похороні зійшлась родина і члени до Клюбу Горожан на поминки. Предсідник відділу, М. Курко забрав слово і сказав, що пошануємо память Покійного гарно, коли зложимо жертву на поміч скитальцям. Родина і члени зложили $38. Гроші поділено так: на скитальців $28, а $10 для студента на скитальщині в Німеччині, котрий переписується з односельчанами села Теплиць. Суму $28 передано до Зл. У. А. Д. Комітету, а $10 до громади Тепличан.

Іван Потучко.

ПАЛМЕРТОН, ПА.

На допомогу скитальникам.

Наш 369 відділ У. Н. Союзу перевів на внесення відділового секретаря збірку на допомогу скитальцям на річних зборах.

Жертвували: Д. Мімкович $3; по $2: Н. Грецишин, А. Фриньк, В. Завалій, П. Гусак, С. Навацький, С. Дмитрик; по $1: М. Куба, І. Березяк, І. Климишин, І. Кольтонюк, О. Патер, В. Пукас, К. Литвин, В. Дутко, Я. Марусевич, И. Богонос. Решта дрібними. — Разом зібрано $26.

Михайло Куба

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШАРОН, ПА. — Тов. Вільна Україна, від. 386, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 1. лютого, в годині 1. пополудні, зараз по Сл. Божій, в українській церковній правосл. гал. на Кларк ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення і буде звіт урядників та вибір урядників на 1948 рік. — Д. Кучмак, гол.; І. Лисогір, кас.; А. Попов, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що на річних зборах, котрі відбулись 13. січня, вибрано тойсамий уряд, що був минулого року. Місячні збори будуть відбуватись так, як раньше, у кожний вівторок по 10-тім, в У. Н. Домі при Фліт вул., в год. 7.30 ввечір. Збори ухвалили: що товариство буде виплачувати посмертне $100, але кожний член має платити як (за похорон) $1.50. А ті всі члени, що платили раньше по товариства 5 центів, тепер мають платити 10 центів. Бенефіт для хорих членів буде такий як раньше по $8 тижнево через 10 тижнів. Член котрий захорує, має сейчас повідомити секретаря. Члени, які бажають і надальше платити свої вкладки річно, піврічно, чи що три місяці, мають такі вкладки платити наперед. Також пригадується довгуючим членам, що не легковажили собі плачення вкладок, і залеглі вкладки вирівнали якнайскорше, бо інакше будуть суспендовані. А товариство не буде за нікого платити вкладок, бо має все до виплати багато бенефіту хорим членам. Хто із членів є занятий працею, і не може прийти на збори, то свою вкладку передати іншим до заплачення, бо розмет до Союзу за всіх членів треба заплатити кілька днів перед кінцем кожного місяця. — У місяці травні товариство влаштоває баль, і кожний член має взяти і заплатити за тікети, а не відмовлятись чи звертати, бо із всіких підприємств товариство майже весь дохід йде на бенефіт хорим членам. Т-во теж візьме участь у балі, що буде влаштований також у травні, разом із іншими товариствами, а дохід буде призначений на поміч нашим скитальцям. Кожний член також має заплатити за один тікет. — За уряд: М. Снадик, предс.; М. Самоїл, касієр, В. Кушнір, секр. — Walter Kushnir, 204 Virginia Ave., Jersey City 4, N. J.

ТАРЗАН, ч. 1770. Тінь з за-сідки.

Втішена своїм новим одягом, Джена забажала поглянути на себе в дзеркало.

Тоді саме пан джунглів вхопив її і пігнав з нею до ставу в джунглях.

Своїми сильними раменами він тримав її понад поземом води... і вона тішилася такою забавкою до повного вдоволіля.

Банда втікачів зближалася ближче, не звернувши уваги на голодну чорну пантеру, яка засілася в засідці поза пробитками.